

Op zoek naar een fijne gemeente die bij mij past ó over het lidmaatschap van een gemeente

Baptistengemeenten die groeien, groeien voor een groot deel met christenen die er van getuigen na een zoektocht eindelijk 'een fijne gemeente gevonden te hebben'. Wat maakt de gemeente van hun keuze tot een 'een fijne gemeente'? De vormgeving van de diensten, de liederenkeuze, een Bijbelse en praktische prediking, een sfeer van hartelijkheid, een brede keuze uit kringen en kortlopende cursussen zijn hier bepalend. De 'fijne gemeente' is een relatief nieuw verschijnsel. Een halve eeuw geleden ging het om de 'ware kerk'. Dat was in de tijd dat kerken elkaar de waarheid betwistten van hun leer, sacramenten, ambt en traditie. Die aanduiding hoorde bij de discussies die toen gevoerd werden. De 'fijne gemeente' is van onze tijd. Zij is een exponent van de moderne keuzemaatschappij. Het is niet moeilijk hier allerlei kritische kanttekeningen bij te plaatsen. Ik ga dat niet doen. Want zelfs als ik gelijk zou hebben, koop ik er niets voor. Op de markt moet je zaken doen in gangbare valuta. Ik accepteer dus de 'fijne gemeente'. Waarom ook niet? Nergens in de bijbel lees ik dat een gemeente niet fijn mag zijn! Maar ik stel er wel een vraag bij: 'En wat als die gemeente op een bepaald ogenblik niet meer zo fijn is?' Dat hoort ook bij de werkelijkheid van een gemeente: dat het er op een bepaald ogenblik niet meer zo fijn is. De vergelijking met het huwelijk dringt zich op. Je wordt verliefd op een man of vrouw die aantrekkelijk voor je is. Natuurlijk! Maar in een huwelijk moet je willen leren elkaar ook lief te hebben in de minder aantrekkelijke kanten van elkaars persoonlijkheid. Alléén dan neem je elkaar serieus zoals je bent.

Gemeente: momentane geestelijke ervaring of instituut?

Het huwelijk is méér dan momentane beleving van liefdesgeluk. Het reikt over de grens van het 'zalig nu' heen. Het is óók een instituut dat de tijd trotseert. Zoals het klassiek heet: 'Tot de dood ons scheidt'. Het is een verbond waarin je elkaar - en jezelf! - tegenkomt en door alle ups en downs van het leven heen groeit naar een twee-eenheid. Evenzo willen baptistengemeenten méér zijn dan een plek waar mensen hier en nu precies datgene ervaren waar ze geestelijk behoefte aan hebben. Vandaag hier. En over drie jaar misschien ergens anders. Baptistengemeenten leven niet bij de behoeften en trends van de dag. Ze vieren met plezier een honderdjarig bestaan. Ze hebben een eigen traditie. Ze zoeken zich ook een plek in de wereld van de instituten. Ze gaan in een unie of een bond relaties aan met zustergemeentes, landelijk en internationaal. Er is gezamenlijk werk, met eigen personeel en een eigen kantoor. Er zijn regels, afspraken en verantwoordelijkheden. Is dat 'kerkje spelen'?

Kerk en beweging

Kerkje spelen... Baptistengemeenten zijn te situeren tussen 'kerk' en 'beweging'. De beweging wordt gekenmerkt door minimale structuur, lage organisatiegraad en het ontbreken van traditie. Ze is een spontaan verschijnsel en als zodanig vaak exponent van maatschappelijke trends en hypes. Bewegingen komen en gaan. De kerk daarentegen wil blijven. Zij zoekt zich een eigen plek in de gevestigde orde. Zij is ook een organisatie. Dat alles maakt het instituut kerk kwetsbaar. De hoge woorden, grote idealen en verwachtingen van het geloof worden in de kerk getest op hun houdbaarheid in het gewone leven. Kerk-zijn is het avontuur van het geven van organisatorische gestalte aan de geestelijke gemeenschap met Christus en met elkaar. Bewegingen komen en gaan. En je kunt er zelf komen, en weer gaan als het er niet meer fijn is. Je gaat en neemt je eigen hoge woorden, grote idealen en grote verwachtingen mee, op zoek naar de volgende 'fijne gemeente'. Maar in de kerk moet je willen blijven, want zij is zelf een blijvertje. Je moet de spanning willen leren verdragen tussen ideaal en werkelijkheid, tussen hoge woorden en het niveau van de vloer waarop we ons bewegen. Gemeenteleden blijken heel gewone mensen te zijn. Je ontdekt dat sommigen over bepaalde zaken anders denken dan je zelf doet. Er worden besluiten genomen waar je het niet mee eens bent. Dat soort zaken moet je geestelijk een plek geven om te kunnen blijven.

Baptisme: pendelbeweging tussen kerk en beweging

Baptistengemeenten hebben een plek tussen beweging en kerk. Ze zijn meestal ontstaan in het klimaat van een beweging die verscheen als alternatief voor de gevestigde kerk. Baptistengemeentegroei is dikwijls groei in dit klimaat. Maar een baptistengemeente durft daarna de uitdaging aan te gaan om zelf kerk te zijn. Zij blijft niet steken in het alternatief voor kerk. Als de klepel van een klok zwaait zij in haar bestaan heen en weer tussen de posities van 'beweging' en 'kerk'. Daarmee maakt zij de spanning die er in 2000 jaar christendom bestaat tussen 'kerk' en 'beweging' tot de dynamiek van haar eigen bestaan. De ene keer gaat het in de richting van de kerk, zoals in de vijftiger en zestiger jaren van de vorige eeuw. De andere keer zwaait de klepel in de richting van de beweging, zoals in onze tijd! Baptisme tussen kerk en beweging: bestaat er niet zoiets als het 'ware midden'? Neen! Dat 'midden' is fixatie op het laagste punt van de klepel. En dan staat de baptisten klok stil. Dan is haar tijd voorbij.

De baptisten klepel zwaait momenteel in de richting van de (evangelische) beweging. Als zij in die richting door schiet, verdwijnt het baptisme in die beweging. Daarmee is niemand gediend. Het zou alleen maar een gat achter laten dat weer opgevuld moet worden. Want de beweging heeft alleen een vervolg en toekomst in de kerk. Het baptisme heeft vanouds de ambitie en de ervaring om de winst en vernieuwing die de beweging brengt, kerkelijke structuur te geven. Hopelijk hebben baptistengemeenten die groeien de moed om ook kerk te willen zijn. Daar is moed voor nodig. Hier liggen het bestaansrecht en de toekomst van het baptisme.

Gemeentelid zijn: het wagen met de toekomst van de gemeente

–We zochten een gemeente die bij ons past. En we hebben hier een fijne gemeente gevonden. Die –fijne gemeente bestaat niet. Zij is een illusie die je kunt koesteren tot de eerste teleurstelling die je in die gemeente op doet. Daarom hoort bij het vinden van een fijne gemeente de vraag wat je doet als die gemeente niet meer zo fijn blijkt te zijn. Tot de Heer weer komt, is de gemeente nog niet die ze wezen moet. Dat zul je vroeg of laat merken. Dat hoort bij het lidmaatschap van de gemeente. Hoe kijk je dan naar je gemeente? Je houdt het in de gemeente, met al haar fouten en gebreken, alleen met vreugde vol als je haar ziet in het licht van Gods beloften voor de toekomst. Ik ben lid van een baptistengemeente. Niet omdat zij de fijne gemeente uit mijn mooiste geestelijke dromen is. Maar omdat Christus beloofd heeft –met haar te zijn tot aan de voleinding der wereld (Mat. 28:20). Lidmaatschap van de gemeente is een bijna dagelijkse oefening in toekomstverwachting. Je neemt de gemeente, met al haar onvolkomenheden, serieus als draagster van de belofte van toekomstige volmaaktheid.

De –fijne gemeente wordt doorgaans omschreven als –een gemeente die bij mij past. Het is de vraag of een gemeente moet passen als de nieuwe jas die je koopt. Je zoekt een gemeente niet uit bij je eigen geestelijke postuur, kleur en maat. Een gemeente moet ook een beetje anders zijn dan je zelf bent. Dat houdt een christen geestelijk lenig. In de gemeente moeten ook mensen rond lopen die je zelf nooit zou hebben uitgezocht. Dat is een oefening in broederliefde. Het is heel gezond als er een zekere spanning zit tussen wie je zelf bent en de gemeente waarvan je lid bent. Dan blijf je als christen groeien in geloof, hoop en liefde.

O.H. de Vries